RUSKI INWALID

N°. 235.

NIEDZIELA. 3 Października 1820 r.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Treść. Wiadomości Kraiowe: z Petersburga. Królestwo Polskie. z Warszawy. Wiadomości Zagraniczne: Niemcy. Kurs Petersburski.

WIADOMOSCI KRAIOWE.

z Petersburga, 3 Października.

W przeciągu tego lata kilkadziesiąt ogromnych gmachów z gruntu wybudowano w stolicy tuteyszey; zniesiono wielki bulewar ze środka ulicy *Newskiego prospektu* i pięknemi ią po bokach opatrzono chodnikami, które z tegoż bulewaru wyiętemi, osadzono drzewami; skończono roskoszny bulewar koło admiralicyi i wygodnym opasano trotoarem; w wielu kwartałach miasta gdzie ieszcze podobnych trotoarów niebyło koło domów, porobiono ie w tym roku. Słowem corok Petersburg piękniey-szym się staie. — Wspaniały Monarcha pełen znaiomości i gustu, niesczzędzi kosztu ku coraz większey ozdobie tey piękney swoiego państwa stolicy.

Dnia 2. b. m. był tu pierwszy mróz do dwóch stopni Reaumura dochodzący. Przytem mocny wiatr od morza podniosł znacznie wodę w kanałach.

Królestwo Polskie.

z Warszawy, 28 Września.

Raport rady stanu

o dwuletnich czynnościach Rządu, czytany na drugim posiedzeniu Izb połączonych dnia 14go Września r. b.

(Ciąg dalszy.)

Miasta.

Do dalszego uporządkowania miast i ulepszenia ich stanu nie można było przystąpić, bez wysledzenia wprzódy zawikłanych maiątków mieyskich, stanu ich kapitału i długów, i zaprowadzenia iednostayności w kassowey rachubie.—Czynność ta trudna i dłuższego wymagaiąca czasu, w ciągu lat dwóch ostatnich dokonaną została.

Jest w całem Królestwie miast wszystkich (oprócz *Warszawy*) 481, iest narodowych 210 dziedzicznych 171, lecz w tey liczbie 361 miast tylko posiadaią swoie własne fundusze. Z porównania dawnieyszych z teraźnieyszemi wykazami, okazała się ta ważna na korzyść

miast różnica, iż dzisieysze ich dochody przewyższaią dawne wpływy o zł: 855,777, a od ogólnych przychodów odtrąciwszy etatowe wydatki, zostawać może nadal do rozrządzenia, na polepszenie i ozdobę miast rocznie zł: 602,005.

Z tego źródła iako też funduszu za pogorzele od Administracyi Towarzystwa Ogniowego, i ze Skarbu publicznego na budowle udzielonego, otrzymały miasta w upłynionych dwóch latach zasiłku w ogóle zł: 723,715. Oddzielny zas wpływ gotowizny z kaucyi przez Burmistrzów i Kassyierów mieyskich składanych, zł: 426,057 wynoszący, na pożyczkę dla buduiących się iest przeznaczony. Przez takową pożyczkę, uzyskuią w części pomoc do budowy, miasta drugiego rzędu, za któremi Izby Seymowe zanosiły do Waszey Cesarsko-Królewskiey Mosci prosbę, iżby im fundusz wieczysty ze Skarbu publicznego tak iak w miastach głównych mógł bydź udzielony. Użyteczność tego zamiaru tak iest oczywistą, iż Wasza Cesarsko-Królewska Mosć oswiadczyłeś chęć przychylenia się do tego Izb Seymowych wniosku, lecz szczupła iedynie możność Skarbu staie dziś temu na przeszkodzie.

Oprócz powyższych zasiłków, zwiększyły się ieszcze fundusze kass mieyskich przez postanowienie Rządu, które pod opłatę konsensowego podciągnęło wszystkie szynki w dobrach narodowych w ich obrębie znayduiące się rozciągaiąc ią i do trunków zagranicznych. Z funduszu wspomnionego użyto zaraz zł: 82,802 na sprawienie potrzebnych narzędzi do gaszenia pożarów w 37 miastach, na bruki, studnie i inne nieodzowne porządki, iako też na założenie 21 cegielni.

W tém mieyscu pozwolisz Wasza Cesarsko-Królewska Mość przywieść sobie stosowne do przedmiotu uwagi Izb Seymowych, które tego są mniemania, iż podwyższenie opłaty konsensowego w miastach, równie iak wprowadzenie opłat mostowego i kopytkowego, sprzeciwia się Ustawie Konstytucyyney, która stanowienie podatków Władzy prawodawczey w Seymie, oddaie.

Rada Stanu zgodnie z obiawioną myślą Waszey Cesarsko-Królewskiey Mości, pod innym względem rzecz tę uważa, gdyż naprzód co się tyczy podwyższenia konsensowego od szynków, nakładu tego nie można bynaymniey za przeciwny Konstytucyi uważać, bo nie na zysk Skarbu, lecz na korzyść miast iest wybierany, bo właściwie mówiąc, nie iest nawet ciężarem publicznym, ale opłatą municypalną, a dobroczynny skutek okazał, iż cel onego pod względem moralnym i porządku zupełnie osiągniętym został; gdyż zmnieyszona liczba szynków, wstrzemięźliwość za sobą pociąga, pomnożony zaś dochód mieyski służy z korzyścią na ogólne miast potrzeby. — Opłaty mostowego i kopytkowego również za Anti-Konstytucyyne poczytywać nie należy. — Utrzymuiąc Rząd pierwszą, szedł iedynie za śladem Rządów dawnieyszych, owszem uzyskał chlubne od Waszey Cesarsko-Królewskiey Mości świadectwo, iż w urządzeniu mostowego, obrał staranne zasady iednostaynieysze, umiarkowańsze i mniey samowolne. — Druga opłata kopytkowem zwana, w niektórych miastach trwała przed zaprowadzeniem teraźnieyszego Rządu, w *Warszawie* zas na żądanie miasta, zastąpiła tylko dawniey trwaiący obowiązek składania kamieni przez przeieżdżaiących rogatki. — Lecz z innego względu trudno zaprzeczyć, iż pobór opłaty kopytkowego istotną niedogodność wystawia, iest bowiem w dozorowaniu trudny, dla publiczności mitrężny, a przychód z niego mało znaczący, gdyż w trzech miastach w których dotąd był dozwolony, w *Warszawie* tylko około 65,000 zł: rocznie przynosi, w *Lublinie* drobna ilość po wytrąceniu kosztów na zysk miasta pozostaie, w *Siedlcach* zaś z obawy, aby mniey nad targowe i iarmarczne nie uczynił, nie został nawet zaprowadzonym. Te powody skłoniły Waszą Cesarską Mość do życzenia, aby opłata kopytkowego zmienioną była na inną mniey w poborze trudną i przykrą.

Po roztrząśnieniu przez Kommissyią Spraw Wewnętrznych środków do zapełnienia etatowych mieyskich funduszów, nie omieszka Rada wypełnić rozkazu Waszey Cesarsko-Królewskiey Mości podaiąc proiekt do zmiany lub całkowitego zniesienia wspomnioney opłaty.

Z przedmiotem konsensowego w miastach połączoną iest opłata konsensowa od Żydów za pozwolenie szynkowania po wsiach wybierana, a z nią i żądania obu Izb Seymowych, i osobna petycyia Izby Poselskiey tycząca się Żydów w ogólności. — Wnoszą wspomnione Izby, aby ostateczne urządzenie Żydów było przyśpieszone, i proiekt w tey mierze na Seymowe narady był wniesiony, aby Żydzi usunięci zostali z szynków po miastach i we wsiach i aby zaciągowi do woyska podlegali.

Powinnością iest Rady Stanu przełożyć Waszey Cesarsko-Królewskiey Mości powody,

dla których troiste to żądanie duchem dobra publicznego natchnione, pożądanego skutku otrzymać teraz nie może.

Już dawniey Rząd Xięztwa Warszawskiego uznał, iż ostateczne urządzenie żydów powinno bydź raczey przedmiotem postanowienia Administracyynego niż czynnością Władzy Prawodawczey, i na tey zasadzie wydał był Nayiaśnieyszy Król Saski dekret zakazuiący żydom fabrykacyi, handlu i szynku trunków. Ustawa Konstytucyyna przez Waszą Cesarsko-Królewską Mość Królestwu Polskiemu nadana, zdaie się więcey ieszcze Rządowi zostawiać wolności w tey mierze, waruiąc, iż tylko różność wyznań Chrześciańskich nie będzie stanowić żadney w używaniu praw cywilnych i politycznych.

Nie można tego bynaymniey zastosować do żydów, lecz urządzenie ich zależące od Władzy wykonawczey, iest dziełem z wielu trudnościami połączonem, które wymaga bardziey niż iakiekolwiek inne, pomocy czasu i doświadczenia. — Zbieraniem takowych pomocy w tak ważnym, i cały kray interessuiącym przedmiocie, Rząd nayusilniey zatrudniać się winien; nim iednak dogodnieysza pora dozwoli wydać postanowienie urządzaiące żydów w Królestwie Polskiem zamieszkałych, Rada Stanu w myśl Waszey Cesarsko-Królewskiey Mości iest tego zdania, iż ustopniowane zwiększanie opłaty od pozwolenia szynku po karczmach, przez żydów składaney, zmnieyszać będzie coraz liczbę poświęcaiących się temu rodzaiowi zysku, i zmusi ich nieiako do obrania sobie innego rodzaiu przemysłu. Srodek ten spełni nieznacznie życzenie Seymu, a sami nawet żydzi, nie będą mogli na podwyższoną opłatę narzekać; kiedy ta służyłaby im za nieodzowny warunek uzyskania przewłoki w wykonaniu zupełnem wydanego iuż przeciwko nim wyroku, który do dziś dnia trwa w całey mocy, i tylko iest czasowo zawieszony.

Co się tycze zaciągu żydów do woyska, uwolnieni oni zostali od osobistey służby za opłatą pieniężną, z dwóch iedynie powodów: naprzód: iż trudno było dotknąć ich zarówno z innemi mieszkańcami w wybieraniu Rekruta, powtóre: iż składką ich Skarb publiczny znacznie był w niedostatku zasilany. Skoro lepsze urządzenie żydów da między niemi wyśledzić dokładniey klassę popisowych, a wzrastaiąca pomyślność Skarbu dozwoli obeyść się bez tego dochodu, w ówczas życzenie Izb Seymowych spełnionem bydź może.

Petycyia Izby Poselskiey względem żydów obeymuie życzenie, przywiedzenia do skutku Dekretu Nayiaś: Króla Saskiego dnia 30 Października 1812 r. wydanego, który przy wprowadzaniu się do krain żydów obcych, przepisał pewne warunki, i użyteczne ograniczenia.

Rada Stanu przełożywszy Waszey Cesarsko-Królewskiey Mości, iż nic się nie sprzeciwia w zadosyć uczynieniu tey prośbie Izby Poselskiey, gdyż wszelkie dawne wyroki z Ustawą Konstytucyyną zgodne, są przez Waszą Cesarsko-Królewską Mość zatwierdzone, uzyskała łaskawe przychylenie się Waszey Cesarsko-Królewskiey Mości i rozkaz do Władz właściwych, aby się do przepisów powyższego Dekretu stosowały, o ile te pogodzić, można z obecnemi urządzeniami Policyi, które tułaiącym się familiom żydowskim wchodu nawet do kraiu zabraniaią.

(Dalszy ciąg potem.)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Niemcy.

Od brzegów Menu, 23 Września.

Xiąże *Metternich* w nocie swoiey przesłaney ministrowi Badeńskiemu Baronowi *Berstet*, obiaśnia iak Rząd Austryiacki uważa teraznieyszy stan polityczny Niemiec. Oto są niektóre wyimki z pomienioney noty: »Zachowanie istnieiących praw i ustaw, iest naypierwszą i nayświętszą powinnością Monarchów. Pod tem imieniem rozumiemy nie same tylko dawne ustawy, które w wielu kraiach za nietykalne są uważane; lecz oraz wszystkie inne postanowienia późnieysze, które maią podobnąż moc prawa iak i pierwsze.« — »Prawidła których się trzymać odtąd maią Rządy Niemieckie, mogą bydź w krótkich wyłożone słowach. Zasady ich są następuiące: 1mo zupełne i nieograniczone zaufanie w trwałości pokoiu w Europie i w iednozgodnym sposobie myślenia wysokich sprzymierzeńców. 2do Bezstronna przychylność ku własnemu systematowi Rządu. 3. Stałość w zachowaniu wszelkich praw i ustaw i ustawiczna gotowość do odparcia wszelkiego choćby i naymnieyszego ich zakłócenia, ato przez przyczynienie się przezorne i skuteczne. 4to Poprawienie istotnych uchybień w tych ustawach, maiące od samego tylko Rządu po gruntownem zastanowieniu się i należytem rozbiorze nastąpić. 5to W zdarzeniu zaś gdyby własne sposoby i środki były do tego niewystarczaiące; należy się uciec do pomocy związku, do czego

każdy z członków iego ma zupełne prawo, a co przy teraznieyszych okolicznościach zapewne mu odmówionėm niebędzie.«

Z powodu tey noty *Dostrzegacz Austryiacki* czyni uwagi, że i naywiększy nawet przyiaciel konstytucyi przeczytawszy ią z należytą uwagą, nic do zarzucenia nieznaydzie: »Sami tylko (mówi daley tenże dostrzegacz) nieprzyiaciele wszelkich nowych i starych Rządów, a pragnący zmian ustawicznych i zguby powszechney, mogą powstawać przeciwko prawidłom w nocie pomienioney wyłożonym.

Czytamy także w gazetach naszych następuiącą notę dworu Austryiackiego do wszystkich dworów Niemieckich rozesłaną z powodu wypadków Neapolitańskich:

«*Z Wiednia* 25 *Lipca* 1820 *roku.* Ostatnie wypadki w Królestwie Neapolitańskiem są nowym i przekonywaiącym dowodem, że nawet w kraiu mądrze i sprawiedliwie rządzonym w narodzie spokoynym, pokoy lubiącym i kochaiącym Rząd swóy, zgubny wpływ towarzystw rewolucyynych może sprawić zamieszanie nader smutne iniebezpieczne, a nawet zmusić Króla do złożenia Rządu, zniesieuia wszystkich sądownictw, nadania Kraiowi swemu obcey konstytucyi, która tam nawet gdzie ułożoną została, nie iest iescze do wykonania doprowadzoną. Słowem wpływ ten zmusił iuż Monarchę Naapolitanskiego do przyznania *bezrządu* i nieładu, za należyty Rząd kraiu swoiego. — Cesarz JMść niewątpi bynaymniey że to niespodziane wydarzenie głęboko przeraziło wszystkie dwory Niemieckie. Wszystko to dowodzi nam, *iak niebespiecznėm i szkodliwėm iest oboiętne pogladanie na działania towarzystw taiemnych i skrycie knuiących zgubne zamachy i spiski.* Mądrze postąpili Xiążęta Niemieccy, kiedy za naypierwszym ukazaniem się tych niebespiecznych pokuszeń, powstali i uzbroili się przeciwko nim z należytą przezornością i stałością. Cesarz JMść bierze w ich zamiarach niemały udział, iuż to z osobistych, iuż politycznych swoich stosunków; iako to, z powodu bliskiego pokrewieństwa z wielu dworami włoskiemi i ze względu na ieograficzne swych prowincyi położenie.—Stan rzeczy ułożony w roku 1815 pod opieką mocarstw sprzymierzonych, włożył na Austryią całą obronę i troskliwość o zachowanie spokoyności we Włoszech. Cesarz JMść w stałem iest zamiarze dokonania tego świętego obowiązku w całey iego obszerności; ochraniania tak swoich własnych i sąsiadów swoich posiadłości od podobnych buntowniczych wybuchów i w zdarzeniu potrzeby użycia nawet bardziey działaiących środków.— Skoro wszelkie łagodne sposoby będą niewystarczaiącemi i skoro zmuszony będzie do użycia oręża; ten zapewne na samych tylko buntowników wymierzony zostanie, a bynaymniey na żadną prawą władzę.—Zresztą i w tem zdarzeniu Cesarz JMść *niebędzie się domagał posiłków od Sprzymierzeńców swoich Niemieckich.* Srodki maiące się użyć do powrócenia Włochom spokoyności, będą pochodzić zewnątrz związku Niemieckiego. Lecz znowu z drugiey strony, koniecznie potrzebną iest rzeczą, aby Austryia używaiąc wszystkich sił swoich do tak pożytecznego przedsięwzięcia, była pewną wewnętrzney Niemiec spokoyności.—Jego Cesarska Mość iest w zupełnėm przekonaniu, że dopokąd państwa Niemieckie oddychać będą tak iednomyślną zgodą, mądrością i stałością, iakich chlubnie dowiodły w czasie ostatnich układów w Wiedniu, nasza powszechna oyczyzna daleką będzie od wszelkiego niebespieczeństwa. Niemcom pozostaie iescze wielkie dzieło do dokonania. W mądrości i odwadze swoich Monarchów, w wierności i poświęceniu się narodu a w mocney rękoymi swego związku, znaydą one dzielne srodki i sposoby do zachowania nawet wśród burź politycnych, wewnętrzney swey spokoyności, niezawisłości, godności i dawnego charakteru narodu swego.«

Uważaią iż wszystkie korpusy Austryiackie przeznaczone do Włoch, rownie iak i Jenerałowie którzy im dowodzą, są ciż sami, co należeli do woyny przeciwko *Muratowi.*

Kurs Petersburski.

Dukat: hollend: nowy	—	rubli as:	—	11	85. k.
Ditto — Ditto stary	—	Ditto	—	11	40 —
Rubel srebrny	—	— Ditto	—	3	70. —

W PETERSBURGU.

w drukarni woienney Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.